

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.9.2011
COM(2011) 567 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Maximising the contribution of Europ's Higher Education systems to smart, sustainable
and inclusive growth**

{SEC(2011) 1063 τελικό}

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, XXX
COM(2011) 567

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης – ένα θεματολόγιο για
τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης**

{SEC(2011) 1063}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», οι εμβληματικές πρωτοβουλίες της και οι νέες ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές θέτουν τη γνώση στο επίκεντρο των προσπαθειών της Ένωσης για την επίτευξη ανάπτυξης έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς· η πρόταση της Επιτροπής για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020 στηρίζει τη στρατηγική αυτή με σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού που διατίθεται για επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία. Αυτό διότι η εκπαίδευση, ειδικότερα η τριτοβάθμια εκπαίδευση με τους δεσμούς της με την έρευνα και την καινοτομία, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ατομική και κοινωνική πρόοδο, καθώς και στην παροχή ανθρώπινου δυναμικού υψηλής ειδίκευσης και πολιτών με ευελιξία που η Ευρώπη χρειάζεται για να δημιουργήσει θέσεις εργασίας, οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης¹ είναι επομένως εταίροι ζωτικής σημασίας για την ολοκλήρωση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προωθήσει και να διατηρήσει την ανάπτυξη.

Παρά τις προκλήσεις λόγω της κατάστασης της απασχόλησης στον απόηχο της οικονομικής κρίσης, η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί υγιή επιλογή². Ωστόσο, **το δυναμικό των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την εκπλήρωση του ρόλου τους στην κοινωνία και τη συμβολή τους στην ευημερία της Ευρώπης δεν τυχάνει πλήρους εκμετάλλευσης**· η Ευρώπη δεν έχει πλέον την πρωτοπορία στον παγκόσμιο αγώνα για τη γνώση και τις ικανότητες, ενώ οι αναδυόμενες οικονομίες αυξάνουν με ταχύ ρυθμό τις επενδύσεις τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση³. Ενώ το 35% του συνόλου των θέσεων εργασίας στην ΕΕ θα απαιτήσει προσόντα υψηλού επιπέδου μέχρι το 2020⁴, **επί του παρόντος μόνο το 26% του εργατικού δυναμικού διαθέτει τίτλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**. Η ΕΕ εξακολουθεί να υστερεί όσον αφορά το ποσοστό των ερευνητών επί του συνολικού εργατικού δυναμικού: 6 ανά 100, σε σύγκριση με 9 στις ΗΠΑ και 11 στην Ιαπωνία.⁵ Η οικονομία της γνώσης χρειάζεται άτομα με σωστό συνδυασμό δεξιοτήτων: εγκάρσιες ικανότητες, δεξιότητες ΗΥ για την ψηφιακή εποχή, δημιουργικότητα και ευελιξία και άριστη κατανόηση του τομέα που έχουν επιλέξει (όπως Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική και Μαθηματικά). Όμως οι εργοδότες τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, ακόμη και στους τομείς έρευνας υψηλής έντασης, επισημαίνουν όλο και περισσότερο αναντιστοιχίες και δυσκολίες στην εύρεση των κατάλληλων προσώπων για την κάλυψη των εξελισσόμενων αναγκών.

¹ Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να καλύψει όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων πανεπιστημίων, πανεπιστημίων εφαρμοσμένων επιστημών, τεχνολογικών ιδρυμάτων, «μεγάλων σχολών» («Grandes Ecoles»), επιχειρηματικών σχολών, σχολών μηχανικής, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων τεχνολογίας (IUT), κολλεγίων ανώτατης εκπαίδευσης, επαγγελματικών σχολών, πολυτεχνείων, ακαδημιών, κλπ. Σκοπός είναι να λαμβάνονται υπόψη η γλωσσική πολυμορφία και οι εθνικές παραδόσεις και πρακτικές.

² Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 2.

³ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 7.2.

⁴ Βλέπε COM(2010) 682 τελικό.

⁵ Μελέτη MORE σχετικά με τα πρότυπα της κινητικότητας και της σταδιοδρομίας των ερευνητών της ΕΕ (ΕΚ, 2010).

Ταυτόχρονα, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πολύ συχνά επιδιώκουν τον ανταγωνισμό μεταξύ τους σε πάρα πολλούς τομείς, ενώ σχετικώς λίγα έχουν την ικανότητα να διαπρέπουν σε όλους τους τομείς. Κατά συνέπεια, πολύ λίγα ευρωπαϊκά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναγνωρίζονται ως παγκόσμιας κλάσης στη σημερινή, προσανατολισμένη στην έρευνα, παγκόσμια κατάταξη των πανεπιστημίων. Για παράδειγμα, μόνο 200 περίπου από τα 4 000 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης περιλαμβάνονται μεταξύ των πρώτων 500 και μόνο 3 μεταξύ των πρώτων 20 στην πλέον πρόσφατη Ακαδημαϊκή Κατάταξη των Πανεπιστημίων Παγκοσμίως. Άλλωστε δεν σημειώθηκε πραγματική βελτίωση της κατάστασης κατά τα τελευταία έτη. Δεν υπάρχει ενιαίο πρότυπο αριστείας: **Η Ευρώπη χρειάζεται ευρεία ποικιλία ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, το καθένα από τα οποία πρέπει να επιδιώκει την αριστεία στο πλαίσιο της αποστολής του και των στρατηγικών προτεραιοτήτων του. Έχοντας πιο διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τα ειδικά προφίλ και τις επιδόσεις των επιμέρους ιδρυμάτων, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα είναι καλύτερα σε θέση να αναπτύξουν αποτελεσματικές στρατηγικές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ενώ τα ιδρύματα θα μπορούν να βασίζονται ευκολότερα στις δυνατότητές τους.

Η κύρια αρμοδιότητα για την επίτευξη μεταρρυθμίσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανήκει στα κράτη μέλη και τα ίδια τα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ωστόσο, η διαδικασία της Μπολόνιας, η ατζέντα της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων⁶ και η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας δείχνουν ότι οι προκλήσεις και οι πολιτικές απαντήσεις υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα. Για να μεγιστοποιηθεί η συμβολή των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης σε έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, απαιτούνται **μεταρρυθμίσεις σε βασικούς τομείς: αύξηση του αριθμού των πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα αυτής· βελτίωση της ποιότητας και της καταλληλότητας της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση· καθιέρωση αποτελεσματικών μηχανισμών διακυβέρνησης και χρηματοδότησης για την υποστήριξη της αριστείας· και ενίσχυση του τριγώνου της γνώσης που απαρτίζεται από την εκπαίδευση, την έρευνα και τις επιχειρήσεις.** Επιπλέον, η διεθνής κινητικότητα των σπουδαστών, των ερευνητών και του προσωπικού, καθώς και η αυξανόμενη **διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ποιότητα και επηρεάζουν κάθε ένα από αυτούς τους βασικούς τομείς.

Το τμήμα 2 της παρούσας ανακοίνωσης εντοπίζει τα **βασικά ζητήματα πολιτικής για τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** που επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν τη συμβολή τους στην ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη. **Οι συγκεκριμένες δράσεις που θα αναλάβει η ΕΕ**, προσφέροντας την προστιθέμενη αξία της, για να υποστηρίξει τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού των δημόσιων αρχών και των φορέων παρουσιάζονται στο τμήμα 3. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τα αναλυτικά στοιχεία που στηρίζουν τα εν λόγω θέματα και δράσεις πολιτικής.

⁶ COM(2006) 208 τελικό.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2.1. Αύξηση του μορφωτικού επιπέδου για την εξασφάλιση των αποφοίτων και των ερευνητών που χρειάζεται η Ευρώπη

Στο πρόγραμμα Ευρώπη 2020 καθορίζεται ως πρωταρχικός στόχος της εκπαίδευσης ότι, **μέχρι το 2020, το 40% των νέων θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς τριτοβάθμια εκπαίδευση ή αντίστοιχες σπουδές**⁷. Τα μορφωτικά επίπεδα έχουν αυξηθεί σημαντικά σε πολλά μέρη της Ευρώπης κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά είναι ακόμη σε ευρεία κλίμακα ανεπαρκή για την κάλυψη της αναμενόμενης αύξησης των θέσεων απασχόλησης που απαιτούν υψηλού επιπέδου γνώσεις, για την ενίσχυση της ικανότητας της Ευρώπης να επωφεληθεί από την παγκοσμιοποίηση και για τη βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Η αναβάθμιση του επιπέδου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει επίσης να αποτελεί καταλύτη για συστημική αλλαγή, για την ενίσχυση της ποιότητας και την ανάπτυξη νέων τρόπων παροχής εκπαίδευσης. Επιπλέον, ενώ ο αντίκτυπος της δημογραφικής γήρανσης ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών⁸, η ομάδα των αποφοίτων του σχολείου από την οποία κατά παράδοση η τριτοβάθμια εκπαίδευση προσλαμβάνει σπουδαστές συρρικνώνεται.

Ως εκ τούτου, η Ευρώπη **πρέπει να προσελκύσει μια ευρύτερη ομάδα της κοινωνίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτουσών και ευάλωτων ομάδων, και να διαθέσει τους πόρους για να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση· σε διάφορα κράτη μέλη, η μείωση των ποσοστών αποτυχίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί επίσης επιτακτική ανάγκη. Αυτή η αύξηση της φιλοδοξίας και της επιτυχίας δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: η επιτυχία εξαρτάται επίσης από πολιτικές για τη **βελτίωση των πρώιμων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και τη μείωση της σχολικής αποτυχίας**, σύμφωνα με το στόχο του προγράμματος Ευρώπη 2020⁹ και την πρόσφατη σύσταση του Συμβουλίου όσον αφορά την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου¹⁰.

Η Ευρώπη χρειάζεται επίσης περισσότερους ερευνητές, που θα προετοιμάσουν το έδαφος για τις βιομηχανίες του μέλλοντος. Για να εξασφαλίσουμε πιο εντατική έρευνα για τις οικονομίες μας, με την επίτευξη του στόχου επένδυσης στην έρευνα ύψους 3% του ΑΕΠ, η Ένωση θα χρειαστεί περίπου ένα εκατομμύριο νέες θέσεις εργασίας στην έρευνα¹¹, κυρίως στον ιδιωτικό τομέα. Εκτός από τη βελτίωση των συνθηκών που θα επιτρέψουν στη βιομηχανία να επενδύσει στην έρευνα και την καινοτομία, πρέπει να προσληφθούν περισσότεροι υποψήφιοι διδάκτορες και να εξοπλιστεί το υπάρχον εργατικό δυναμικό με δεξιότητες έρευνας και να λαμβάνει καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας, έτσι ώστε η επαγγελματική πορεία μετά τις σπουδές να καθίσταται πραγματική προοπτική σταδιοδρομίας για τους νέους

⁷ Μέχρι το 2020, το 40% των ατόμων ηλικίας 30 έως 34 ετών θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση ή αντίστοιχες σπουδές.

⁸ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 3.4.

⁹ Για τη μείωση του ποσοστού των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών που δεν ολοκλήρωσαν ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και δεν παρακολουθούν περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση σε 10% το πολύ.

¹⁰ Βλ. σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις πολιτικές για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (εκδόθηκε στις 7 Ιουνίου 2011).

¹¹ COM (2010) 546 τελικό, σ. 9.

ερευνητές. Η αντιμετώπιση των στερεοτύπων και η εξάλειψη των εμποδίων που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι γυναίκες όσον αφορά την πρόσβαση στα ανώτατα επίπεδα της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και στην έρευνα - ειδικά σε ορισμένους κλάδους και σε ηγετικές θέσεις - μπορεί να απελευθερώσει αναξιοποίητα talenta.

Βασικά θέματα πολιτικής για τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- Ανάπτυξη **σαφούς πορείας προόδου** από την επαγγελματική και λοιπή εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικά μέσω **εθνικών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων**, που συνδέονται με το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων και βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα, και μέσω σαφών διαδικασιών για την αναγνώριση της μάθησης και της πείρας που αποκτήθηκε εκτός της τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Ενθάρρυνση της **πρόσβασης** στο σχολείο από μαθητές από υποεκπροσωπούμενες ομάδες και από «μη παραδοσιακούς» μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των ενηλίκων· παροχή πιο διαφανών πληροφοριών σχετικά με τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες και τα αποτελέσματα, καθώς και προσαρμοσμένης καθοδήγησης για την ενημέρωση ως προς τις επιλογές σπουδών και τη μείωση της αποτυχίας.
- Διασφάλιση ότι η **οικονομική υποστήριξη** παρέχεται σε δυνητικούς σπουδαστές από τα χαμηλότερα στρώματα εισοδήματος μέσω μιας καλύτερης στόχευσης των πόρων.
- Σχεδιασμός και εφαρμογή εθνικών στρατηγικών για την κατάρτιση και επανακατάρτιση αρκετών ερευνητών σύμφωνα τους στόχους E&A της Ένωσης.

2.2. Βελτίωση της ποιότητας και της καταλληλότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση διευρύνει τις ατομικές δυνατότητες και πρέπει να εφοδιάζει τους αποφοίτους με τις γνώσεις και τις βασικές μεταβιβάσιμες ικανότητες που απαιτούνται για την επιτυχία σε επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης. Ωστόσο, τα προγράμματα σπουδών συχνά αργούν να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της ευρύτερης οικονομίας, και αδυνατούν να προβλέψουν ή να βοηθήσουν στη διαμόρφωση σταδιοδρομιών του μέλλοντος· οι απόφοιτοι αγωνίζονται να βρουν απασχόληση ποιότητας σύμφωνη με τις σπουδές τους¹². **Η συμμετοχή των εργοδοτών και των φορέων της αγοράς εργασίας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων**, η υποστήριξη των ανταλλαγών προσωπικού και η συμπερίληψη της πρακτικής εμπειρίας σε μαθήματα μπορούν να βοηθήσουν στην προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών με τις τρέχουσες και τις αναδυόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και στην προώθηση της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας. Η καλύτερη παρακολούθηση από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της σταδιοδρομίας των πρώην σπουδαστών τους μπορεί να βοηθήσει στην περαιτέρω επικαιροποίηση του σχεδιασμού του προγράμματος και στην αύξηση της καταλληλότητας.

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ευέλικτες και καινοτόμες προσεγγίσεις μάθησης και μεθόδων εκπαίδευσης: για τη βελτίωση της ποιότητας και της καταλληλότητας, με παράλληλη αύξηση του αριθμού των σπουδαστών, για τη διεύρυνση της συμμετοχής σε διάφορες ομάδες μαθητών και για την καταπολέμηση της αποτυχίας. Ένας βασικός τρόπος για να επιτευχθεί αυτό, σύμφωνα με το ψηφιακό θεματολόγιο της ΕΕ¹³, είναι **να αξιοποιηθούν τα μετασχηματιστικά οφέλη των ΤΠΕ και των λοιπών νέων τεχνολογιών** για τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας, τη βελτίωση των εμπειριών μάθησης, την υποστήριξη της εξατομικευμένης μάθησης, τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη μάθηση μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της ιδεατής κινητικότητας, τον εξορθολογισμό της διοίκησης και τη δημιουργία νέων ευκαιριών για την έρευνα¹⁴.

Για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης για γνωσιοκεντρικούς εργαζομένους, η κατάρτιση των ερευνητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες μιας αγοράς εργασίας που απαιτεί υψηλού επιπέδου γνώσεις και ειδικότερα στις απαιτήσεις των ΜΜΕ. Η διδακτορική κατάρτιση υψηλής ποιότητας και προσανατολισμένη στη βιομηχανία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την κάλυψη αυτής της ζήτησης για έμπειρο ανθρώπινο κεφάλαιο. Η χρηματοδότηση για την **εφαρμογή των αρχών της ΕΕ για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση**¹⁵ θα επιτρέψει στην Ευρώπη να καταρτιστούν περισσότεροι ερευνητές καλύτερα και ταχύτερα.

¹² Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 4.1.

¹³ COM(2010) 245 τελικό.

¹⁴ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 4.3.

¹⁵ Οι εν λόγω αρχές, που καταρτίστηκαν με την υποστήριξη της ομάδας καθοδήγησης «ανθρώπινοι πόροι και κινητικότητα» του ΕΧΕ, απαιτούν αριστεία και δημιουργικότητα στην έρευνα, ελκυστικό περιβάλλον των ιδρυμάτων έρευνας σημαντικού μεγέθους και υψηλής υπόληψης και σεβασμό του Χάρτη του Ερευνητή και του κώδικα ελκυστικών συνθηκών εργασίας για ερευνητές, διεπιστημονικές επιλογές έρευνας, προσαρμογή στη βιομηχανία και άλλους σχετικούς τομείς εργασίας, διεθνή δικτύωση και κινητικότητα, κατάρτιση για μεταβιβάσιμες δεξιότητες και διασφάλιση της ποιότητας.

Η μεταρρύθμιση και ο εκσυγχρονισμός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης εξαρτάται από τις ικανότητες και τα κίνητρα εκπαιδευτικών και ερευνητών. Ωστόσο, η στελέχωση της διδασκαλίας και της έρευνας δεν συμβαδίζει πάντοτε με την επέκταση του αριθμού των σπουδαστών πράγμα το οποίο συνεπάγεται πίεση στις ήδη περιορισμένες δυνατότητες. Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας, καθώς και οι διαφανείς και δίκαιες διαδικασίες πρόσληψης¹⁶, η καλύτερη αρχική και συνεχής επαγγελματικής εξέλιξη και η καλύτερη αναγνώριση και επιβράβευση της διδακτικής και ερευνητικής αριστείας είναι ουσιώδους σημασίας για να διασφαλιστεί ότι η Ευρώπη παράγει, προσελκύει και διατηρεί την υψηλή ποιότητα του ακαδημαϊκού προσωπικού που χρειάζεται.

Βασικά θέματα πολιτικής για τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- **Ενθάρρυνση της χρήσης προβλέψεων όσον αφορά τις δεξιότητες και την ανάπτυξη,** καθώς και **δεδομένων για την απασχόληση των πτυχιούχων** (συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των αποτελεσμάτων όσον αφορά την απασχόληση των πτυχιούχων), κατά τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών, προσαρμόζοντας τη διασφάλιση της ποιότητας και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης που αποβλέπουν στην επιβράβευση της επιτυχούς προετοιμασίας των σπουδαστών για την αγορά εργασίας.
- **Ενθάρρυνση μεγαλύτερης ποικιλίας τρόπων σπουδών** (π.χ. μερικού χρόνου, εξ αποστάσεως μάθηση και μάθηση κατά ενότητες, συνεχής εκπαίδευση ενηλίκων που επιστρέφουν και άλλων που ήδη ευρίσκονται στην αγορά εργασίας), με την προσαρμογή των μηχανισμών χρηματοδότησης, εφόσον χρειάζεται.
- **Καλύτερη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ** για αποτελεσματικότερες και πιο εξατομικευμένες εμπειρίες μάθησης, μεθόδους διδασκαλίας και έρευνας (π.χ. ηλεκτρονική και μικτή μάθηση) και αύξηση της χρήσης της ιδεατής πλατφόρμας μάθησης.
- Βελτίωση της ικανότητας των φορέων της αγοράς εργασίας (συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης) και των κανονισμών για το συνδυασμό δεξιοτήτων και επαγγελμάτων και ανάπτυξη **δραστήριων πολιτικών της αγοράς εργασίας** για την προαγωγή της απασχόλησης των πτυχιούχων και τη βελτίωση του επαγγελματικού προσανατολισμού.
- Θέσπιση **κινήτρων** για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να **επενδύουν στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη** του προσωπικού τους, να προσλαμβάνουν επαρκές προσωπικό για την ανάπτυξη των αναδυόμενων κλάδων και να **επιβραβεύουν την αριστεία** στη διδασκαλία.
- Σύνδεση της χρηματοδότησης διδακτορικών προγραμμάτων με τις **αρχές που διέπουν την καινοτόμο κατάρτιση διδακτορικού επιπέδου.**

¹⁶ Καθώς και σύμφωνα με τον «Ευρωπαϊκό Χάρτη του Ερευνητή και τον Κώδικα Δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών»

2.3. Ενίσχυση της ποιότητας μέσω της κινητικότητας και της διασυνοριακής συνεργασίας

Η μαθησιακή κινητικότητα βοηθά τα άτομα να αυξήσουν τις επαγγελματικές, κοινωνικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες και την απασχολησιμότητά τους. Οι υπουργοί του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (EXTE) συμφώνησαν να διπλασιάσουν το **ποσοστό των σπουδαστών που συμπληρώνουν μια περίοδο σπουδών ή κατάρτισης στο εξωτερικό στο 20% έως το 2020**¹⁷. Ο EXTE έχει επιφέρει ριζικές αλλαγές: η δομή πτυχίο-μάστερ-διδακτορικό και η πρόοδος της διασφάλισης της ποιότητας διευκόλυνε την κινητικότητα των ατόμων και ενίσχυσε τα ιδρύματα και τα συστήματα. Παράλληλα, η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) αυξάνει τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των εθνικών συστημάτων, έτσι ώστε να βελτιωθεί η σχέση κόστους και αποτελεσματικότητας της επένδυσης στην έρευνα και να εντατικοποιηθούν οι ανταλλαγές και η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Ωστόσο, η αναγνώριση των ακαδημαϊκών τίτλων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό είναι ακόμη πολύ δύσκολη· η δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών και των δανείων είναι περιορισμένη· η «κάθετη κινητικότητα»¹⁸ παραμένει περιορισμένη· και η ελεύθερη κυκλοφορία των ερευνητών εντός της ΕΕ προσκρούει σε διάφορα κωλύματα. Η εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου για την προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας¹⁹, καθώς και η χρήση των ευρωπαϊκών εργαλείων διασφάλισης ποιότητας, όπως το ευρωπαϊκό μητρώο διασφάλισης της ποιότητας (EQAR), θα διευκολύνουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη, την ακαδημαϊκή αναγνώριση και την κινητικότητα.

Η προσέλκυση των **καλύτερων σπουδαστών, ακαδημαϊκών και ερευνητών από χώρες εκτός της ΕΕ** και η ανάπτυξη **νέων μορφών διασυνοριακής συνεργασίας** αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ποιότητα. Ενδέχεται επίσης να αποτελέσουν σημαντικές πηγές εισοδήματος για τα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Παρά το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη αποτελούν πολύ ελκυστικούς προορισμούς σπουδών²⁰, η ΕΕ στο σύνολό της πρέπει να προσελκύσει τους καλύτερους σπουδαστές και ερευνητές, για να μπορέσει να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ²¹. Η ελκυστικότητα της Ευρώπης μπορεί να ενισχυθεί εάν αντιμετωπιστούν επειγόντως ορισμένοι λόγοι ανησυχίας: αυξανόμενο κόστος και άνιση ποιότητα· δύσκολη ακαδημαϊκή αναγνώριση· αδιαφανείς προσλήψεις και μη ελκυστικές συνθήκες εργασίας για τους ερευνητές· και προβλήματα για την απόκτηση θεώρησης διαβατηρίου για σπουδές και εργασία, ακόμη και σε περιπτώσεις κινητικότητας εντός της ΕΕ.

Βασικά θέματα πολιτικής για τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- Ενθάρρυνση των ιδρυμάτων να **οικοδομήσουν τη μαθησιακή κινητικότητα πιο συστηματικά στα προγράμματα σπουδών και εξάλειψη των περιττών φραγμών**

¹⁷ Βλέπε SEC(2011) 670 τελικό.

¹⁸ Αλλαγή χώρας μεταξύ επιπέδων πτυχίου, μάστερ και διδακτορικού.

¹⁹ Σύσταση του Συμβουλίου για την προώθηση της μαθησιακής κινητικότητας των νέων της 28ης Ιουνίου 2011.

²⁰ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 7.1.

²¹ Ομοίως.

στην εναλλαγή ακαδημαϊκών ιδρυμάτων μεταξύ των επιπέδων πτυχίου και μάστερ, καθώς και στη διασυνοριακή συνεργασία και τις ανταλλαγές.

- Διασφάλιση της **αποτελεσματικής αναγνώρισης των ακαδημαϊκών μονάδων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό (ECTS)**, μέσω της αποτελεσματικής διασφάλισης της ποιότητας, της συγκρίσιμης και συνεπούς χρήσης των ECTS και του συμπληρώματος διπλώματος και με την καθιέρωση σχέσης των ακαδημαϊκών τίτλων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων.
- Βελτίωση της πρόσβασης, των όρων απασχόλησης και των ευκαιριών εξέλιξης για τους σπουδαστές, τους ερευνητές και τους εκπαιδευτικούς από άλλες χώρες, μεταξύ άλλων με την πλήρη εφαρμογή των **οδηγιών σχετικά με τους σπουδαστές και τους ερευνητές**²² και του **κώδικα θεωρήσεων ΕΕ** για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων Σένγκεν για τους σπουδαστές και τους ερευνητές που εισέρχονται στην ΕΕ για σύντομη διαμονή²³.

2.4. Ενεργοποίηση του τριγώνου της γνώσης: Σύνδεση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας και επιχειρήσεων για την αριστεία και την περιφερειακή ανάπτυξη

Η συμβολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην απασχόληση και την ανάπτυξη και η διεθνής ελκυστικότητά της μπορούν να ενισχυθούν μέσω **στενών και αποτελεσματικών σχέσεων μεταξύ της εκπαίδευσης, της έρευνας και των επιχειρήσεων** - των τριών πλευρών του «τριγώνου της γνώσης». Η πρόσφατη στροφή προς την ανοικτή καινοτομία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των ροών της γνώσης και νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων. Αλλά η ικανότητα των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να ενσωματώνουν τα αποτελέσματα της έρευνας και τις καινοτόμους πρακτικές στην εκπαιδευτική προσφορά, καθώς και να αξιοποιούν το δυναμικό για εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, παραμένει ασθενής²⁴.

Η εργασία διά μέσου των ορίων της έρευνας, των επιχειρήσεων και της εκπαίδευσης απαιτεί σε βάθος επιστημονικές γνώσεις, επιχειρηματικές δεξιότητες, δημιουργικές και καινοτόμους προσεγγίσεις και έντονη αλληλεπίδραση μεταξύ των ενδιαφερομένων παραγόντων για τη διάδοση και την αξιοποίηση των γνώσεων που δημιουργούνται με σκοπό να επιτυγχάνεται το βέλτιστο αποτέλεσμα. Οι **δημόσιες πολιτικές που ενθαρρύνουν τη σύμπραξη** μεταξύ επαγγελματικών φορέων, ερευνητικών πανεπιστημίων, επιχειρήσεων και κέντρων υψηλής τεχνολογίας μπορούν να προσδέσουν την εκπαίδευση στο τρίγωνο της γνώσης, να βελτιώσουν τη συνέχεια μεταξύ βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και να μεταφέρουν τις γνώσεις στην αγορά πιο αποτελεσματικά. Η βελτιωμένη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας θα διευκολύνει αυτή τη διαδικασία²⁵.

²² Οδηγία 2004/114/ΕΚ του Συμβουλίου και οδηγία 2005/71/ΕΚ του Συμβουλίου.

²³ Διαμονή έως τριών μηνών εντός περιόδου έξι μηνών.

²⁴ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για το τρίγωνο της γνώσης - 20 Οκτωβρίου 2009.

²⁵ Βλ. σύσταση για τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας C (2008) 1329 τελικό της 10.04.2008.

Ως κέντρα γνώσεων, τεχνογνωσίας και εκπαίδευσης, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να ενθαρρύνουν την οικονομική ανάπτυξη στις περιοχές όπου ευρίσκονται· μπορούν να συγκεντρώνουν άτομα με ταλέντο σε καινοτόμα περιβάλλοντα και να αξιοποιούν τα περιφερειακά πλεονεκτήματα σε παγκόσμια κλίμακα· μπορούν να προωθούν την ανοικτή ανταλλαγή γνώσεων, προσωπικού και εμπειρογνωμοσύνης. Μπορούν επίσης να λειτουργούν ως κέντρα ή σχηματισμοί δικτύων γνώσεων που εξυπηρετούν την τοπική οικονομία και κοινωνία, εάν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές εφαρμόζουν έξυπνες στρατηγικές για την εξειδίκευση, να συγκεντρώνουν πόρους για καίριας σημασίας προτεραιότητες και να μεγιστοποιούν τον αντίκτυπο.

Βασικά θέματα πολιτικής για τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- Ενθάρρυνση της ανάπτυξης των **επιχειρηματικών δεξιοτήτων, δημιουργικών και καινοτόμων**, σε όλους τους κλάδους και στους τρεις κύκλους, και προαγωγή της **καινοτομίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση** με την καθιέρωση περιβάλλοντος με περισσότερη διαλογική μάθηση και με την ενίσχυση των υποδομών μεταφοράς της γνώσης.
- Ενίσχυση των υποδομών μεταφοράς γνώσεων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και βελτίωση της ικανότητάς τους να συμμετέχουν σε νεοσύστατες επιχειρήσεις και σε εταιρείες τεχνολογίας.
- Ενθάρρυνση της **σύμπραξης και της συνεργασίας με τις επιχειρήσεις ως βασική δραστηριότητα των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, μέσω δομών ανταμοιβής, καθώς και κινήτρων για διεπιστημονική και δια-οργανωτική συνεργασία, και μείωση των κανονιστικών και διοικητικών κωλυμάτων στις συμπράξεις μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και άλλων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.
- Προαγωγή της συστηματικής συμμετοχής των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων τοπικών και περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης και στοχοθέτηση της περιφερειακής στήριξης στη συνεργασία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης - επιχειρήσεων, ιδίως με σκοπό τη δημιουργία περιφερειακών κέντρων αριστείας και εξειδίκευσης.

2.5. Βελτίωση της διακυβέρνησης και της χρηματοδότησης

Τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απαιτούν επαρκή χρηματοδότηση, ενώ η στρατηγική «Ευρώπη 2020» προβάλλει την ανάγκη προστασίας των τομέων εκπαίδευσης και έρευνας που ενισχύουν την ανάπτυξη κατά την ιεράρχηση των δημόσιων δαπανών. Ωστόσο, ενώ τα επίπεδα δαπανών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών²⁶, **η συνολική επένδυση στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη είναι πολύ χαμηλή**: 1,3% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο, σε σύγκριση με 2,7% στις ΗΠΑ και 1,5% στην Ιαπωνία. Η σημερινή πίεση για δημοσιονομική εξυγίανση έχει οδηγήσει αναπόφευκτα τα κράτη μέλη να αξιολογήσουν τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων τους στον τομέα της τριτοβάθμιας

²⁶ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 6.1.

εκπαίδευσης και της έρευνας: ενώ μερικά έχουν μειώσει τις δαπάνες, άλλα έχουν αυξήσει τους προϋπολογισμούς αναγνωρίζοντας το δυναμικό ανάπτυξης που συνεπάγονται οι δαπάνες σ' αυτούς τους τομείς.

Οι δημόσιες επενδύσεις πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν τη βάση για μια βιώσιμη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αλλά η κλίμακα της χρηματοδότησης που απαιτείται για τη βιωσιμότητα και την επέκταση των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας είναι πιθανό να απαιτήσει πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης, είτε δημόσιες είτε ιδιωτικές. Τα κράτη μέλη προσπαθούν όλο και περισσότερο να μεγιστοποιήσουν την αξία των πόρων που επενδύονται, μεταξύ άλλων με στοχοθετημένες συμφωνίες επιδόσεων με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με ανταγωνιστικές ρυθμίσεις χρηματοδότησης και με τη διοχέτευση χρηματοδότησης απευθείας σε επιμέρους φυσικά πρόσωπα. Επιδιώκουν να διαφοροποιήσουν τις πηγές χρηματοδότησης, χρησιμοποιώντας δημόσιες επενδύσεις για να αντλήσουν κεφάλαια από αλλού και απευθυνόμενα σε μεγαλύτερη έκταση στην ιδιωτική χρηματοδότηση: τα δίδακτρα διαδίδονται όλο και περισσότερο, ιδιαίτερα σε επίπεδο μάστερ και άνω. Είναι σημαντικό να παρακολουθείται και να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος αυτών των νέων εξελίξεων, μεταξύ άλλων για τους σπουδαστές από φτωχότερα στρώματα, καθώς και για τη δικαιοσύνη και την κινητικότητα.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η τριτοβάθμια εκπαίδευση απαιτούν πιο ευέλικτα συστήματα διακυβέρνησης και χρηματοδότησης για την ισορροπία μεταξύ μιας μεγαλύτερης αυτονομίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της υπευθυνότητας όλων των ενδιαφερομένων παραγόντων. Τα αυτόνομα εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορούν να εξειδικεύονται πιο εύκολα και, επομένως, να προάγουν την εκπαιδευτική και ερευνητική απόδοση²⁷, καθώς και την διαφοροποίηση μεταξύ των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όμως, οι νομικοί, οικονομικοί και διοικητικοί περιορισμοί εξακολουθούν να περιορίζουν την ελευθερία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων να καθορίζουν τις στρατηγικές και τις δομές τους και να διαφοροποιούνται από τους ανταγωνιστές τους. Η αποδοτικότητα των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και, επομένως, η αποτελεσματικότητα των δημοσίων επενδύσεων μπορούν να ενισχυθούν με τη μείωση των περιορισμών: στην αύξηση των ιδιωτικών εσόδων, στις επενδύσεις κεφαλαίου, στην κυριότητα των υποδομών, στην ελευθερία πρόσληψης προσωπικού, στη διαπίστευση. Η επένδυση στην επαγγελματική διαχείριση μπορεί να εξασφαλίσει στρατηγική ενόραση και πρωτοπορία, επιτρέποντας στους διδάσκοντες και τους ερευνητές την απαραίτητη ακαδημαϊκή ελευθερία να συγκεντρωθούν στα κύρια καθήκοντά τους.

Βασικά θέματα πολιτικής για τα κράτη μέλη και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- Ενθάρρυνση της βελτίωσης του προσδιορισμού του πραγματικού κόστους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της έρευνας και προσεκτική στόχευση των δαπανών, μεταξύ άλλων και μέσω των μηχανισμών χρηματοδότησης που συνδέονται με την απόδοση που εισάγει ένα στοιχείο ανταγωνισμού.
- Επικέντρωση των μηχανισμών χρηματοδότησης στις ανάγκες των διαφόρων προφίλ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ώστε να ενθαρρύνονται αυτά να συγκεντρώνουν τις

²⁷ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 6.2.

προσπάθειές τους στα επί μέρους πλεονεκτήματά τους, και ανάπτυξη **κινήτρων για την υποστήριξη μια ποικιλίας στρατηγικών επιλογών** και την ανάπτυξη κέντρων αριστείας.

- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε **εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης**, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης δημόσιων πόρων για την προσέλκυση ιδιωτικών, καθώς και δημοσίων επενδύσεων (για παράδειγμα, προσφεύγοντας στη συγχρηματοδότηση).
- Υποστήριξη της ανάδειξης στελεχών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με στρατηγικές ικανότητες και υψηλό επαγγελματισμό και μέριμνα να διαθέτουν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την **αυτονομία να καθορίζουν τη στρατηγική κατεύθυνσή τους**, να διαχειρίζονται τις ροές εσόδων, να ανταμείβουν τις επιδόσεις για να προσελκύουν όσο το δυνατόν καλύτερο διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό, να καθορίζουν τις πολιτικές εισαγωγής των σπουδαστών και να εισάγουν νέα προγράμματα σπουδών.
- Ενθάρρυνση των ιδρυμάτων να εκσυγχρονίζουν τη **διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού τους**, να αποκτούν τη διάκριση «Αριστεία ανθρώπινων πόρων» στην έρευνα και να εφαρμόζουν τις συστάσεις της ομάδας του Ελσίνκι «Γυναίκες και επιστήμη»²⁸.

3. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕ: ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ, ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Τα καίρια θέματα πολιτικής που περιγράφονται στο τμήμα 2 πρέπει να εξεταστούν κατά πρώτο λόγο από τις εθνικές αρχές και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Όμως η ΕΕ μπορεί να στηρίξει σημαντικά τις προσπάθειές τους για τη μεταρρύθμιση των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω των διαφόρων πολιτικών ΕΕ και δημοσιονομικών μέσων.

Όσον αφορά την πολιτική, οι μηχανισμοί διακυβέρνησης και υποβολής εκθέσεων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» παρέχουν το κύριο μέσο για την παρακολούθηση των εξελίξεων και την υποστήριξη των προσπαθειών μεταρρύθμισης των κρατών μελών, μεταξύ άλλων με ειδικές κατά χώρα συστάσεις σε συνδυασμό με τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές.

Ταυτόχρονα, η ΕΕ θα πρέπει να κάνει καλύτερη χρήση των εργαλείων πολιτικής που είναι διαθέσιμα στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως του ευρωπαϊκού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2020». Η Επιτροπή μπορεί να υποστηρίξει τη διαφάνεια και την αριστεία μέσω **τεκμηριωμένης ανάλυσης της πολιτικής**. Μπορεί να υποστηρίξει την **κινητικότητα των σπουδαστών, των διδασκόντων και των ερευνητών**. Μπορεί να υποστηρίξει τη στρατηγική συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, και, στο πλαίσιο του αυξανόμενου παγκόσμιου ανταγωνισμού για εύρεση ταλέντων, να παράσχει ένα κοινό πλαίσιο για την υποστήριξη της

²⁸

Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, τμήμα 6.3.

αλληλεπίδρασης μεταξύ της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του υπόλοιπου κόσμου.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020 θα προσφέρει την ευκαιρία να διασφαλιστεί ότι τα μέσα και οι πολιτικές της ΕΕ - ιδιαίτερα όσον αφορά την εκπαίδευση, την έρευνα, την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, τη μετανάστευση και τη συνοχή - συνεργάζονται αποτελεσματικά για την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Επιτροπή, επικεντρώνοντας τις δαπάνες της ΕΕ λεπτομερώς στις προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και στις βασικές κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης και της απασχόλησης, πρότεινε σημαντική αύξηση των προϋπολογισμών για τα προγράμματα εκπαίδευσης και για την έρευνα.

3.1. Στήριξη της μεταρρύθμισης με αποδεικτικά στοιχεία, ανάλυση και διαφάνεια της πολιτικής

Η Επιτροπή θα επικεντρωθεί στη βελτίωση της βάσης αποδεικτικών στοιχείων για τη χάραξη πολιτικής σε βασικούς τομείς. Οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εστιάζονται κυρίως σε πανεπιστήμια έντασης έρευνας και, επομένως, καλύπτουν μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης²⁹: **είναι ουσιώδες να αναπτυχθεί ένα ευρύτερο φάσμα ανάλυσης και πληροφόρησης, το οποίο να καλύπτει όλες τις πτυχές της απόδοσης - να βοηθούνται οι σπουδαστές να προβαίνουν καλά ενημερωμένοι σε επιλογές σπουδών, να καθίστανται τα ιδρύματα ικανά να προσδιορίζουν και να αναπτύσσουν τις δυνατότητές τους και να υποστηρίζονται οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής στις στρατηγικές τους επιλογές όσον αφορά τη μεταρρύθμιση των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα στοιχεία δείχνουν ότι είναι εφικτό να εκπονηθεί ένα πολυδιάστατο εργαλείο κατάταξης και πληροφόρησης, το οποίο υποστηρίζεται ευρύτατα από τους ενδιαφερόμενους παράγοντες της εκπαίδευσης³⁰.**

Επιπλέον, **μια καλύτερη παρακολούθηση της αγοράς εργασίας σχετικά με τις τρέχουσες και μελλοντικές απαιτήσεις δεξιοτήτων** θα βοηθήσει στον εντοπισμό των τομέων που προσφέρονται για ανάπτυξη της απασχόλησης και θα επιτρέψει μια καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ της εκπαίδευσης και των αναγκών της αγοράς εργασίας. Όπως αναφέρεται στην εμβληματική πρωτοβουλία «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας», η Επιτροπή θα δημιουργήσει το «Πανόραμα δεξιοτήτων στην ΕΕ» για να βελτιώσει την παρακολούθηση σχετικά με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες για δεξιότητες. Η βελτίωση των συνθηκών για τους πτυχιούχους να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία, για παράδειγμα μέσω περιόδων άσκησης υψηλής ποιότητας, μπορεί να διευκολύνει την περαιτέρω ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

²⁹ Το θέμα της αριστείας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που σχετίζονται με τους στόχους της έρευνας της ΕΕ θα αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω ανάλυσης.

³⁰ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, κεφάλαιο 1.1. Ένα εργαλείο, το «U-Multirank», θα επιτρέψει στους χρήστες να κατατάσσουν τα ιδρύματα με βάση τα στοιχεία σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης (π.χ. τα αποτελέσματα ως προς την απασχολησιμότητα), τις επιδόσεις της έρευνας, την ικανότητα μεταφοράς γνώσεων και υποστήριξης της περιφερειακής ανάπτυξης και το βαθμό διεθνοποίησης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- **Θα προωθήσει το «U-Multirank»:** ένα νέο εργαλείο κατάταξης και πληροφόρησης βασισμένο στην απόδοση, το οποίο προορίζεται για την κατάταξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σύμφωνα με το προφίλ, με στόχο τη ριζική βελτίωση της διαφάνειας του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με πρώτα αποτελέσματα το 2013. Πέρα από την επικέντρωση στην έρευνα, όπως οι σημερινές κατατάξεις και οι σημερινοί δείκτες απόδοσης, και επιτρέποντας στους χρήστες να δημιουργούν εξατομικευμένες πολυδιάστατες κατατάξεις, αυτό το εργαλείο που θα τυγχάνει ανεξάρτητης διαχείρισης θα ενημερώνει την επιλογή και τη λήψη αποφάσεων από όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- **Θα βελτιώσει, σε συνεργασία με τη Eurostat, τα στοιχεία σχετικά με τη μαθησιακή κινητικότητα στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα αποτελέσματά της ως προς την απασχόληση** και θα προετοιμάσει ένα **Ευρωπαϊκό Μητρώο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης**.
- Θα παράσχει ειδική καθοδήγηση και συστάσεις για την ενίσχυση των βασικών και εγκάρσιων δεξιοτήτων και για την αντιμετώπιση της έλλειψης αντιστοιχίας των δεξιοτήτων.
- Θα αναλύσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους παράγοντες, τον αντίκτυπο των διαφορετικών προσεγγίσεων χρηματοδότησης όσον αφορά τη διαφοροποίηση, την αποδοτικότητα και τη δικαιοσύνη των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και την κινητικότητα των σπουδαστών.

3.2. Ενθάρρυνση της κινητικότητας

Με την καθιέρωση του **Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης**, η διαδικασία της Μπολόνιας θα ενισχύσει την κινητικότητα και τη συνεργασία. Ωστόσο, ορισμένες ροές κινητικότητας μπορεί να αποτελούν πρόκληση για τα συστήματα εκπαίδευσης που δέχονται σημαντικές εισροές σπουδαστών ή απειλή «διαρροής εγκεφάλων» για τις χώρες από τις οποίες πολλά ταλαντούχα άτομα επιλέγουν να σπουδάσουν και να παραμείνουν στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, εγείρονται ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα της διασυννοριακής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης που παρέχεται σύμφωνα με την αρχή της «δικαιόχρησης».

Προγράμματα κινητικότητας ΕΕ, όπως το Erasmus και το Erasmus Mundus, έχουν επιτύχει θετικά αποτελέσματα μεγάλης εμβέλειας για τα άτομα και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. **Τρία εκατομμύρια σπουδαστές θα έχουν επωφεληθεί από το υφιστάμενο πρόγραμμα Erasmus** έως το 2013, ενώ οι ευκαιρίες κινητικότητας για διδάσκοντες και λοιπό προσωπικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνονται επίσης. Παράλληλα, η Επιτροπή ετοιμάζει «πίνακα αποτελεσμάτων για την κινητικότητα» με σκοπό να αξιολογηθεί η πρόοδος στην άρση των εμποδίων στη μαθησιακή κινητικότητα ³¹ εντός της ΕΕ. Η πράξη για την Ενιαία Αγορά ³², ένα επικεντρωμένο σχέδιο

³¹ Όπως συμφωνήθηκε με τη σύσταση του Συμβουλίου για τη μαθησιακή κινητικότητα των νέων της 28ης Ιουνίου 2011.

δράσης για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της εσωτερικής αγοράς για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την εμπιστοσύνη των πολιτών, περιλαμβάνει την αναθεώρηση της οδηγίας για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων με σκοπό τη μείωση των εμποδίων στην κινητικότητα στα νομικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Η κινητικότητα των ερευνητών θα διευκολυνθεί με το **ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη σταδιοδρομία στην έρευνα**, ένα νέο εργαλείο διαφάνειας που πρόκειται να εφαρμοστεί από τη δικτυακή πύλη EURAXESS Jobs.

Τα διπλώματα μάστερ επιτρέπουν στους σπουδαστές να αποκτήσουν το είδος προηγμένων δεξιοτήτων που έχουν ιδιαίτερη αξία για τις θέσεις εργασίας που απαιτούν υψηλού επιπέδου γνώσεις και την έρευνα. Η συνεργασία και η κινητικότητα σε επίπεδο μάστερ μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση των κέντρων αριστείας σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθιστώντας αυτά χώρο στον οποίο η ΕΕ έχει σαφές δυναμικό για προστιθέμενη αξία. Ωστόσο, τα σημερινά μέσα χρηματοδότησης της ΕΕ δεν υποστηρίζουν την κινητικότητα που επιτρέπει πλήρεις σπουδές σε επίπεδο μάστερ, για τις οποίες απαιτείται συνήθως οικονομική υποστήριξη για 12 μήνες ή περισσότερο³³. Επιπλέον, οι περιορισμοί στη δυνατότητα μεταφοράς κρατικών δανείων δυσχεραίνουν τη χορήγησή τους για την παρακολούθηση πλήρων σπουδών στο εξωτερικό, ενώ τα εμπορικά δάνεια είναι συνήθως απρόσιτα για τους σπουδαστές από τα χαμηλότερα στρώματα εισοδήματος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εντοπίσει την ανάγκη για περαιτέρω οικονομική στήριξη αυτής της ομάδας σπουδαστών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Θα βελτιώσει την αναγνώριση των σπουδών στο εξωτερικό με την ενίσχυση του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων (ECTS)**, προτείνοντας κίνητρα μέσω προγραμμάτων της ΕΕ για τη βελτίωση της εφαρμογής του και ενεργώντας μέσω της διαδικασίας της Μπολόνιας.
- Θα προτείνει ένα **πρόγραμμα κινητικότητας σπουδών μάστερ ERASMUS** (μέσω ενός **μηχανισμού** ευρωπαϊκού επιπέδου **για την εγγύηση σπουδαστικών δανείων**), που θα τεθεί σε εφαρμογή από το 2014, για την προώθηση της κινητικότητας, της αριστείας και της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή χρηματοδότηση των σπουδαστών που παρακολουθούν σπουδές για την απόκτηση μάστερ σε άλλο κράτος μέλος, ανεξάρτητα από την κοινωνική τους προέλευση.
- Στο πλαίσιο του **EXTE**, θα παρουσιάσει συνεισφορά για την ενίσχυση των συνεργιών μεταξύ των διαδικασιών ΕΕ και των διακυβερνητικών διαδικασιών.
- Θα υποστηρίξει την **ανάλυση του δυναμικού των ροών κινητικότητας των σπουδαστών**, ακόμη και στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνιας, ώστε να ληφθούν

³² Βλ. COM(2010) 206 της 13.04.2011.

³³ Το Erasmus υποστηρίζει την κινητικότητα βάσει του συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων και όχι την κινητικότητα για πλήρεις πτυχιακές σπουδές, ενώ το Erasmus Mundus υποστηρίζει την κινητικότητα των σπουδαστών που παρακολουθούν ορισμένα προγράμματα μάστερ Erasmus Mundus μόνον.

υπόψη οι αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων³⁴ και τα πρότυπα διασφάλισης της ποιότητας για την υποστήριξη της ποιότητας της εκπαίδευσης δικαιόχρησης.

- Θα προωθήσει το **ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη σταδιοδρομία στην έρευνα** το οποίο προορίζεται να ενθαρρύνει τη διασυνοριακή κινητικότητα των ερευνητών, βοηθώντας τους ερευνητές να εντοπίζουν τις προσφορές εργασίας και τους εργοδότες να βρίσκουν τους κατάλληλους υποψηφίους, με την κατάταξη των ερευνητικών θέσεων, σε τέσσερα επίπεδα ικανοτήτων³⁵.

3.3. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο επίκεντρο της καινοτομίας, της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και της απασχολησιμότητας

Η μελλοντική ικανότητα της Ευρώπης για καινοτομία θα εξαρτάται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον αυτά ενστερνισθούν πλήρως το ρόλο τους στο τρίγωνο της γνώσης, παράλληλα με τις επιχειρήσεις και τους μη πανεπιστημιακούς ερευνητικούς οργανισμούς.

Το **Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT)** παρέχει ένα γνήσιο πρότυπο ένταξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο τρίγωνο της γνώσης. Μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων υψηλής ακαδημαϊκής στάθμης, το EIT και οι κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) που υπάγονται σ' αυτό προωθούν την επιχειρηματικότητα που απαιτεί υψηλό επίπεδο γνώσεων βασιζόμενα στη διεπιστημονική και καινοτόμο έρευνα. Το EIT θα επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στη διάδοση των διδαγμάτων, παρέχοντας έτσι παραδείγματα ολοκληρωμένων συμπράξεων και νέων προτύπων διακυβέρνησης και χρηματοδότησης, με σκοπό την αύξηση του δυναμικού καινοτομίας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις. Η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει περαιτέρω μέτρα για την ανάπτυξη του τριγώνου της γνώσης, με την πρότασή της σχετικά με το στρατηγικό πρόγραμμα καινοτομίας, η οποία προβλέπεται για το τέλος του έτους.

Υπάρχει περαιτέρω πεδίο για τη στήριξη της αλληλεπίδρασης μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της ευρύτερης οικονομίας σε επίπεδο ΕΕ, έτσι ώστε να ευνοηθεί η ροή των γνώσεων. Πρόσφατα ευρωπαϊκά πιλοτικά σχέδια για την προώθηση της ανάπτυξης δομημένων συμπράξεων - **«συμμαχίες της γνώσης»** - στα οποία συμμετέχουν επιχειρήσεις και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για το σχεδιασμό και την παροχή μαθημάτων νέου τύπου έχουν ήδη αποφέρει ενθαρρυντικά αποτελέσματα και θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Οι **δράσεις Marie Curie** αποτελούν επίσης αποτελεσματικό εργαλείο για την ενθάρρυνση της μεταφοράς γνώσεων, ενώ το **νέο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας** που θα υποβληθεί το 2012, θα υποστηρίζει μέτρα για την άρση των εμποδίων στην κινητικότητα των ερευνητών

³⁴ Υπόθεση C-73/08 Nicolas Bressol, Céline Chaverot και λοιποί κατά Κυβέρνησεως της Γαλλόφωνης Κοινότητας (gouvernement de la Communauté française)

³⁵ Κοινά προφίλ (νέος / αναγνωρισμένος / πεπειραμένος / κορυφαίος ερευνητής) για όλους τους τομείς και όλες τις συμμετέχουσες χώρες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Ένωση καινοτομίας (2010). Έκθεση που εγκρίθηκε από τη Διευθύνουσα Ομάδα για τους Ανθρώπινους Πόρους και την Κινητικότητα του EXE Μάιος 2011.

και στη διασυνοριακή συνεργασία³⁶. Η Επιτροπή αναπτύσσει επίσης **ευρωπαϊκά βιομηχανικά διδακτορικά και διδακτορικές σχολές** για την προώθηση της καινοτομίας στην επαγγελματική κατάρτιση για τους ερευνητές του αύριο.

Η επιτυχία των περιόδων άσκησης Erasmus, που εντάσσονται στο πρόγραμμα Erasmus από το 2007, απεικονίζει τη ζήτηση για ευκαιρίες απόκτησης πρακτικής και σχετικής με την εργασία εμπειρίας στο πλαίσιο των προγραμμάτων ανωτάτων σπουδών. Οι περίοδοι πρακτικής άσκησης είναι σημαντικός μηχανισμός για την αντιστοίχιση των δεξιοτήτων των αποφοίτων προς τις ανάγκες της αγοράς, καθώς και για την προσωπική ανάπτυξη των σπουδαστών. Ωστόσο, η πρακτική άσκηση και οι τοποθετήσεις σε εργασία μέχρι σήμερα δεν παρέχουν πάντοτε τις σωστές συνθήκες για τους σπουδαστές να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να λάβουν την κατάλληλη αναγνώριση για την εμπειρία που αποκτήθηκε. Απαιτείται μεγαλύτερη προσπάθεια **για τη βελτίωση της ποιότητας και της καταλληλότητας της πρακτικής άσκησης.**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Θα εκδώσει έως το τέλος του 2011 το **Στρατηγικό Θεματολόγιο Καινοτομίας**, το οποίο προβλέπει το μέλλον και τις προτεραιότητες του EIT, και θα παρουσιάσει μια πρόταση για τη σύσταση νέων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας.
- Θα βασιστεί στο πιλοτικό πρόγραμμα που δρομολογήθηκε πρόσφατα για την ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων στο πλαίσιο των «**συμμαχιών γνώσης**».
- Θα ενισχύσει στο πλαίσιο των δράσεων Marie Curie ένα **ευρωπαϊκό σχέδιο βιομηχανικών διδακτορικών** με σκοπό την υποστήριξη της εφαρμοσμένης έρευνας.
- Θα προτείνει **πλαίσιο ποιότητας για περιόδους πρακτικής άσκησης** ώστε να βοηθούνται οι σπουδαστές και οι πτυχιούχοι να λαμβάνουν τις πρακτικές γνώσεις που απαιτούνται στο χώρο εργασίας και να επιτυγχάνουν περισσότερες και καλύτερης ποιότητας θέσεις άσκησης. Θα δημιουργήσει επίσης μια ενιαία και κεντρική πλατφόρμα για τις προσφορές πρακτικής άσκησης στην Ευρώπη.

3.4. Υποστήριξη της διεθνοποίησης της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η μελλοντική συνεργασία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εντός της ΕΕ θα πρέπει να εντάσσεται σε μια ευρύτερη στρατηγική για τη συνεργασία με τις χώρες εταίρους σε όλο τον κόσμο, για την προώθηση των αξιών και της εμπειρογνωμοσύνης της ΕΕ και για την υποστήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις αναπτυσσόμενες χώρες ως αναπόσπαστο μέρος της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ και της συνολικής προσέγγισης για την ανάπτυξη του τομέα της εκπαίδευσης. Η Επιτροπή θα προωθήσει τη συνοχή μεταξύ των δράσεων της ΕΕ και των εθνικών δράσεων για την έρευνα στο πλαίσιο του στρατηγικού φόρουμ για τη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία.

³⁶ Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για την Πρόσληψη Ερευνητών και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη του Ερευνητή

Η διεθνοποίηση και το άνοιγμα των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απαιτούν κοινή προσέγγιση από ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής και ενδιαφερόμενων παραγόντων για την εξασφάλιση της συνεργασίας των καλύτερων σπουδαστών, προσωπικού και ερευνητών από όλο τον κόσμο, για την αύξηση της διεθνούς εμβέλειας και προβολής και για την προώθηση των διεθνών δικτύων αριστείας. Η Επιτροπή θα διερευνήσει τη δυνατότητα να καταρτίσει **μια ειδική στρατηγική για τη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**³⁷:

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Θα προαγάγει την ΕΕ ως προορισμό σπουδών και έρευνας για κορυφαία talέντα από όλο τον κόσμο, υποστηρίζοντας την εγκατάσταση και την ανάπτυξη στρατηγικών διεθνοποίησης από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης.
- Θα αναπτύξει **σχέσεις** στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με συνεργάτες εκτός της Ένωσης, με στόχο την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης, του διαλόγου σχετικά με τις πολιτικές, της κινητικότητας και της ακαδημαϊκής αναγνώρισης, μεταξύ άλλων και μέσω της Στρατηγικής για τη Διεύρυνση, της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, της Παγκόσμιας Προσέγγισης της Μετανάστευσης, και του Φόρουμ Πολιτικής της Μπολόνιας.
- Θα χρησιμοποιήσει τις υφιστάμενες **εταιρικές σχέσεις κινητικότητας** για την ενίσχυση και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής σπουδαστών και ερευνητών.
- Θα εξετάσει το ενδεχόμενο να προτείνει τροποποιήσεις των **οδηγιών για τους σπουδαστές και τους ερευνητές**³⁸, για να καταστεί η ΕΕ ακόμη πιο ελκυστική για τα talέντα από χώρες εκτός της ΕΕ και θα διερευνήσει κατά πόσον οι διαδικασίες και τα επακόλουθα δικαιώματα πρέπει να απλουστευτούν και / ή να ενισχυθούν. .
- Θα ενισχύσει την παρακολούθηση των σπουδαστών διδακτορικού από χώρες εκτός ΕΕ ως ποσοστό του συνόλου των σπουδαστών διδακτορικού, όπως αναφέρεται στο **δελτίο βαθμολογίας επιδόσεων στην Έρευνα και την Καινοτομία**, με σκοπό τη μέτρηση της ελκυστικότητας της ΕΕ ως προς την έρευνα και τη διδακτορική κατάρτιση για τον υπόλοιπο κόσμο.

³⁷ Όπως ζητείται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της 11 Μαΐου 2010.

³⁸ Καθώς και της σύστασης 2005/761/EK για τη διευκόλυνση της χορήγησης από τα κράτη μέλη ομοιόμορφων θεωρήσεων σύντομης διαμονής στους ερευνητές υπηκόους τρίτων χωρών που μετακινούνται για σκοπούς επιστημονικής έρευνας στην Ένωση.

3.5. Ενίσχυση του μακροπρόθεσμου αντικτύπου και της συμπληρωματικότητας της χρηματοδότησης της ΕΕ

Η επένδυση της ΕΕ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προτείνεται να πραγματοποιηθεί μέσω τριών κύριων μηχανισμών χρηματοδότησης του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020:

1. Εκπαίδευση Ευρώπη: το ενιαίο πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία

Για να συμβάλει στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η Επιτροπή θα προτείνει ένα ενιαίο **πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία**, με απλουστευμένα σημεία εισόδου και διαχείριση. Το πρόγραμμα θα επικεντρώσει τις δαπάνες του σε προτεραιότητες όπως η ποιότητα και η καινοτομία στη διδασκαλία, η ενίσχυση των σχέσεων με τον κόσμο της εργασίας και η καλύτερη αναγνώριση των δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω της κινητικότητας. Θα συμβάλει στην υλοποίηση του στόχου κινητικότητας 20% που τέθηκε βάσει της διαδικασίας της Μπολόνιας, επικεντρώνοντας τους πόρους στα εξής: στις ευκαιρίες κινητικότητας που βασίζεται στην ποιότητα και την αριστεία (επίσης μέσω του μηχανισμού κινητικότητας για την απόκτηση μάστερ Erasmus)· στην εντατική συνεργασία και στις συμπράξεις για την οικοδόμηση ικανοτήτων, μεταξύ κρατών μελών και με εταίρους από όλο τον κόσμο· σε ειδικές πρωτοβουλίες για την αναγνώριση και την ανταμοιβή της αριστείας στη διδασκαλία, καθώς και στην ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας των σπουδαστών και στην καινοτόμο συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.

2. «Ορίζοντας 2020»: το Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και την Καινοτομία

Το νέο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» θα καλύπτει το σύνολο της χρηματοδότησης που παρέχεται σήμερα από την ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία σύμφωνα με το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα, το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία και άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ για την καινοτομία, όπως το EIT. Το «Ορίζοντας 2020» έχει ως στόχο να καταστήσει τη χρηματοδότηση από την ΕΕ πιο ελκυστική και πιο εύκολης πρόσβασης. Θα διασφαλίσει υψηλό επίπεδο συντονισμού των πολιτικών και μεγιστοποίηση των συνεργιών μεταξύ των πρωτοβουλιών και θα εισαγάγει απλούστερα και αποτελεσματικότερα ορθολογικά χρηματοδοτικά μέσα που θα καλύπτουν ολόκληρο τον κύκλο της καινοτομίας.

3. Μέσα της πολιτικής για τη συνοχή

Κατά την περίοδο χρηματοδότησης 2007-2013 θα διατεθούν ως χρηματοδότηση συνοχής από την ΕΕ περίπου 72,5 δισεκατομμύρια ευρώ για την εκπαίδευση και την κατάρτιση και 60 δισεκατομμύρια ευρώ για την έρευνα και την καινοτομία. Μια στρατηγική χρήση της **πολιτικής για τη συνοχή** της ΕΕ μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τη συμβολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην κοινωνική, οικονομική και τοπική ανάπτυξη. Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης** μπορεί να επενδύσει στην οικοδόμηση ή την ανακαίνιση ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχοντας εξοπλισμό και προάγοντας την ψηφιοποίηση, καθώς και να υποστηρίξει τα φυτώρια επιχειρήσεων, τις εταιρείες τεχνοβλαστούς και άλλες μορφές σύμπραξης πανεπιστημίων και επιχειρήσεων. Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)** μπορεί να χρηματοδοτήσει τη διαδικασία εκσυγχρονισμού, να αυξήσει τη συμμετοχή και την επιτυχία ιδίως για τους σπουδαστές από υποεκπροσωπούμενα κοινωνικά στρώματα, τη βελτίωση του

εκπαιδευτικού περιεχομένου και την αντιστοίχιση μεταξύ προγραμμάτων σπουδών και ζήτησης στην αγορά εργασίας. Η πρόταση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020 προβλέπει τη χορήγηση τουλάχιστον 84 δισεκατομμυρίων ευρώ για το ΕΚΤ, εκ των οποίων πάνω από 40 δισεκατομμύρια ευρώ μπορεί να αναμένεται, βάσει της εμπειρίας του παρελθόντος, ότι θα διατεθούν για την εκπαίδευση και την κατάρτιση.

3.6. Επόμενα βήματα για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρωπαϊκή Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Κατά την εκπόνηση της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή προέβη σε ευρείες διαβουλεύσεις: με καθοδηγητές, καθηγητές, ερευνητές και σπουδαστές ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους, με κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμούς. Θα **εξακολουθήσει να συνεργάζεται με αυτούς τους ενδιαφερόμενους φορείς**, μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και τη Eurostat, με σκοπό την προώθηση αυτού του θεματολογίου για την ανάληψη δράσης³⁹.

Η Επιτροπή θα βασιστεί επίσης σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για την ανάπτυξη προοδευτικών πολιτικών και τον εντοπισμό καινοτόμων πρακτικών. Ως πρώτο βήμα, το 2012, θα συστήσει μια **ομάδα υψηλού επιπέδου με την εντολή να αναλύσει βασικά θέματα για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, αρχίζοντας με την ενθάρρυνση της αριστείας στη διδασκαλία και την υποβολή εκθέσεων για το 2013.

Τα σύγχρονα και αποτελεσματικά συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν τη βάση μιας ανοικτής, σίγουρης για την επιτυχία της και βιώσιμης κοινωνίας και μιας δημιουργικής, καινοτόμου και επιχειρηματικής οικονομίας της γνώσης. Οι κοινές προσπάθειες των αρχών των κρατών μελών, των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των ενδιαφερομένων παραγόντων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση και για τη στήριξη της ευρύτερης επιτυχίας της Ευρώπης.

³⁹ Για παράδειγμα, θα συνεργαστεί με την ΕΤΕπ για μια εγγύηση χορήγησης ευρωπαϊκών σπουδαστικών δανείων, με την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το ρόλο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιφερειακή ανάπτυξη και με τα κράτη μέλη μέσω της θεματικής ομάδας εργασίας για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.